

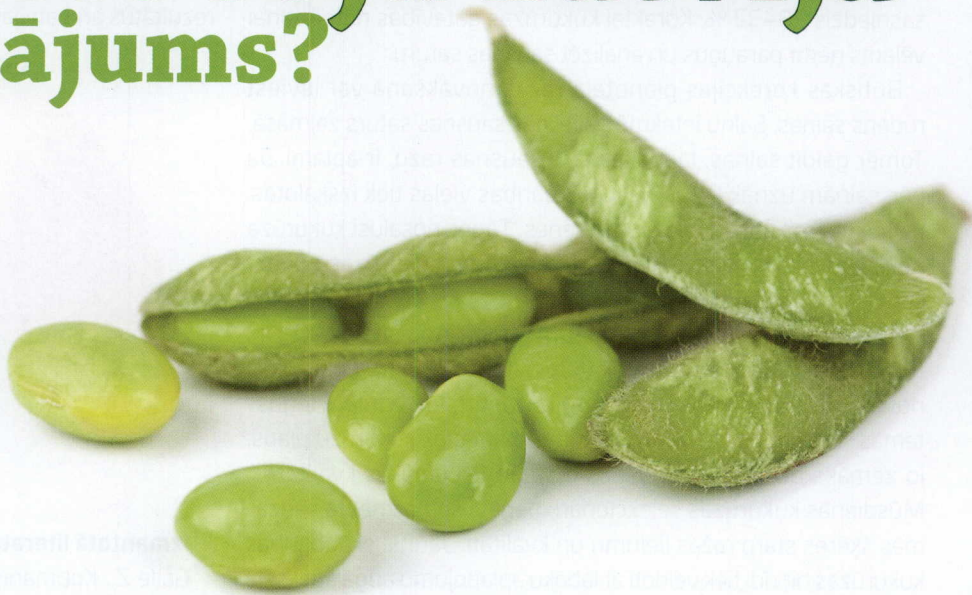
Vai audzēt soju Latvijā ir izaicinājums?

Marta pirmajā dienā biedrība *Zemnieku saeima* aicināja lauksaimniekus un citus interesentus uz semināru *Soja Latvijā: vai varam to izaudzēt, un vai tā ir līdzvērtīga importētajai sojai?* Pasākums notika projekta *Jaunas tehnoloģijas un ekonomiski pamatoti risinājumi vietējās lopbarības ražošanai cūkkopībai: ģenētiski nemodificētas sojas un jaunu lopbarības miežu šķirņu audzēšana Latvijā* ietvaros, ko realizē Agrosursu un ekonomikas institūts (AREI) un Eiropas Inovāciju partnerības (EIP) lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai darba grupa. Projekts sāks pērn un ilgs līdz 2021. gadam, šis ir pirmais starprezultātu atskaites seminārs ar pirmajiem secinājumiem, pārdomām un atziņām.

Soja Latvijā var augt

Semināra pirmajā daļā AREI Stendes pētniecības centra vadošā pētniece Inga Jansone informēja par projekta uzdevumiem, sojas agrotehnisko izvērtēšanu un pirmajām atziņām. Uz jautājumu „Vai soja Latvijā aug?” pētniece atbildēja viennozīmīgi: „Jā aug, tikai tas atkarīgs no šķirnes un daudziem citiem apstākļiem. Sojai ir noteiktas prasības, lai tā varētu augt, un Latvija ir tai piemērota.”

Projekta ietvaros pērn tika ierīkoti dažādu šķirņu sojas stādījumi Stendes un Viļānu pētniecības centros. Tika pētītas vairākas stādīšanas tehnoloģijas,

TEKSTS: Anda PURVIŅA. Publicitātes foto

mēslošanas normas, kā arī sējas attālumi – šaurā un platā rindsēja. Latgales pusē testēja sešas šķirnes, Stendē vairāk. Pērn Stendē bija problēma ar mitruma nodrošinājumu dīgšanas laikā, pirmais lietus bija uz Jāņiem, tad arī pilnībā sadīga visas sēklas. Labāka situācija bija Viļānos, tāpēc arī vērojama ražas atšķirība par labu Latgalei.

Par tehnoloģijām un tūkstoš graudu masu – tā palielinās, palielinot mēslojuma normu. Lai būtu rupjāki graudi, nepieciešams slāpekļa mēslojums. Augstāku tūkstoš graudu masu var iegūt arī ar zemāku izsējas normu, izsējot 40–60 graudus/km², jo augam ir vairāk vietas veidoties, augt un veidot rupjākas sēklas. Augstākā tūkstoš graudu masa tika iegūta no šķirnēm ‘Paradis’, ‘Toultis’, ‘Abelinas’, ‘Māja’, ‘Lajma’ un ‘Merlin’. Pākšu skaitu augam nosaka audzēšanas vieta, šķirne to būtiski neietekmē. Sēklu skaitu pākstī ietekmē laikapstākļi, kad augs sāk attīstīties. Savukārt produktīvo zaru skaits augam korelē ar audzēšanas attālumiem.

„Pērn tika novēroti sējumu postījumi – izrādījās, ka sojas lapinās garšo arī zaķiem – Stendē bija nograuzti jaunie dzinumi, domājām, ka būs jānoraksta zaudējumos, bet pēc nedēļas augi izdzina sānu dzinumus un turpināja augt,” stāsta pētniece.

Secinājumi pagaidām esot neviennozīmīgi, jo pirmais gads bija netipisks klimatisko apstākļu dēļ – bija izteikts

mitruma deficīts, tāpēc īpaša nozīme ir šķirnes agrīnumam.

Sojai svarīgs ir gan mitrums, gan siltums. Tomēr augs spēj savākt temperatūras summu veģetācijas laikā un izveidot labu ražu, ja arī vasara nav saulaina, kā tas bija 2017. gadā. Mitrums izteikti nepieciešams auga dīgšanai un attīstībai.

Audzēšanas iespējas un vājās vietas

Semināra turpinājumā SIA AKCP agronoms – konsultants Aigars Šutka stāstīja par sojas audzēšanas iespējām un vājajām vietām, kā arī praktiskajiem ieteikumiem, balstoties uz pieredzi zemnieku saimniecībā *Rubulji*, kas piedalās šajā projektā un ir vieni no pionieriem šajā jomā Latvijā: „Ražība, ko var iegūt no sojas Latvijā, svārstās no 1.3 līdz 3.2 tonnām. To ietekmē meteoroloģiskie apstākļi, sējas kvalitāte un nezāļu apkarošana. Turklāt sēklas pirms sējas nepieciešams apstrādāt ar specifisko sojas gumiņbaktēriju preparātu. Sējas dziļums 4–6 cm, jo lielās sēklas prasa dziļāku sēju nekā graudaugi un rapši.”

Latvijas apstākļos novērots, ka sojai patīk augt divus gadus pēc kārtas vienā un tajā pašā laukā, varbūt pat trīs gadus, to ietekmē baktēriju daudzums, kas attiecīgi savairojas augsnē, līdz ar to tiek labāk uzņemts gaisa slāpeklis. Dabā šīs baktērijas, kas dzīvo simbiozē ar soju, nav, tāpēc tās ir jāiestrādā augsnē.